

WESZPRÉMI ISTVÁN 1799-BEN MEGJELENT ÉLETRAJZA¹

Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet és a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár munkatársai, Gazda István vezetésével.

Néhai Nagyérdemű Tudós Weszprémi István
Orvos Doctor Úr Élete leírásának rövid Kivonása

Weszprémi István eredetét vette Weszprémben, ugyan azon nevű Vármegyében 1723-dik esztendőben, Augusztusnak 13-dik napján, édes Atyjától, érdemes Weszprémi Lakos, Nemes Tsanádý Istvántól, és édes Anyjától, Nemes Bíró Susánna Asszonytól. Hív Szüléi a' Kegyességet és más Virtusokat jó idején szívébe béírni akarván, mindjárt 1732-dik esztendőben a' Pápai, és onnan 1739-dikben, a' Soproni Oskolába küldötték. Ott tanulta szorgalmatosan a' Deák és Görög Nyelveket, és az Ifjúságot ékesítő tisztességes Tudományokat. 1743-dik esztendőnek kezdetével a' Besztercze Bányai Gymnasiumba ment; onnét October Hónapban Debreczenbe, holott már két esztendővel az előtt, a' szokott kemény vizsgálatással, a' tanuló Deáki Ifjúság száma közzé bévétetett vala. Itt az akkori híres Professzorok, úgymint Szilágyi Márton, István, és Sámuel, Tabajdi János, Maróthi György, Szathmári István, és Hatvani István, szorgalmatos tanításaik által magát mind addig tökélltesítette, mígnem 1751-ben azon Nemes Collegiumban Seniorságot ért; és a' következő esztendőnek tavasszán, szerzett Tudományainak nagyobb öregbítésére, a' külső Országi felsőbb Oskolákra indúla. Első vala ezek közzül Tigurum Várossa Helvetiában; hol ott másfél esztendeig az Orvosi Tudománynak fundamentomát megvetvén, majd a' Szövetséges Belgák Akadémiáit látogatta meg. Innét Angliába ment által. Annak Királyi fő Várossában, Londonban lakott másfél esztendeig. Itt végzette el az Orvosi Tudomány minden részeinek tanulását, itt tanulta a' többek között, mind Tudománybeli esméret, mind gyakorlasképpen, a' Bábáskodás tudományát, mellyről dítséretes Bizonyosság levelet is nyert Anglus nyelven. Így onnan visszatérvén, Orvos Doctori Gradust nyert Ultrajectumban, akkori híres Universitásban 1756 ban, a' szokott kemény vizsgálatás, és Mustra, vagy Remekírás után, melly majd írott könyvei között fog említettetni. Onnan Hazájába érkezvén, a' Fels. Magyar Királyi Helytartó Tanács Parantsolatjára ismét szoros Tudománybeli vizsgálatást állott ki Posonyban 1757-ben. Így kedves Hazánkban szabad Orvosi gyakorlást nyervén, Nemes Szabad Királyi Debreczen Várossában és annak vidékein, majd 43 esztendeig minémű használatossággal folytatta légyen, ezen Embertársai javára önnön magától felvállalt kötelességét, sokaknak még ma is sóhajtó emlékezete, és arra, szemeikből kitsorduló könnyei, – elégséges bizonyági. De említésre méltó az is, melly nagy Kegyelmeben lett légyen, akkori

¹ Pannoniae Luctus. Pozsony, 1799. pp. 87–90. A szöveget betűhíven közöljük. A kutatók feltételezik, hogy ezt az életrajzot Földi János írta (– a szerk. megj.)

ditsőségesen uralkodó Felső király Asszonyunknak MÁRIA THERÉSIÁnak, úgymint a' kinek édes Anyai Kegyeleméből, egy körös környül, ragyogó gyémántokkal tündöklő, és önnön maga Felső király Asszonyunk Képével és Symbolumával ékeskedő, arany lánczon függő, drága Emlékeztető Arany-Pénzzel is megajándékozott, 1767-ben, mellynek árra két ezer forintokra felmégyen. Végre 1768-dik esztendőben lett Nemes Szabad Királyi Debreczen Városának rendes és fizetéses Orvosa, melly hivatalában, mint egy Hazájának minden erejével szolgálni kívánó jó Hazafi, mint felvett hivatalának megékesítője, mint egy sokféle sinlődőkön segítő Orvos, egy jó Keresztyén, egy Magyar Tudós, egy világánál fogva még a' külső Országokra is kitündöklött fáklya, magát mindenkor úgy különböztette meg. Innen lett, hogy Érdemeinek, 's tudományának messze kiterjedő híre, a' szomszéd külső Országbeli Tudósoknak is figyelemességét felébresztette, a' honnan elsőben ugyan a' Jablonovi, majd a' Göttingai, és végre a' Jenai (Minerális) Tudós Társaságok is tagjoknak felvették; a' mint hogy mind haláláig nem is szűnt meg, különb különb kiadott Könyvekkel mind a' Deák, mind a' Magyar Tudományoknak egét világosítani. Kétszer történt Házassága: Első Feleségétől N. Kapros Éva Asszonytól született három magzati közzül életben egy sins. Második Feleségétől Ns. Miskólczi Mária Asszonytól született 5 magzati közzül, Özvegy édes Anyjokkal együtt, két kedves Leányai [pontosabban: egy leány és egy fiú]² jutottanak Szerelmes édes Attyjoknak szomorú gyászára, [három másik leányáról elmondhatjuk, hogy] Sófia, Török Sz. Miklósi Postamester, Bottlik Mihály; és Juliánna, Földi János, Orvos Doctor Úr hitese társa; és Susánna kedves Leányától Tiszt. Ormos András Úr élete Párjától, egy Unoka, Ormós István [született]. Meghólt e' nagy emlékezetű Orvos Doctor, tized napi súlyosabb betegsége után, életének 76-dik esztendejében 1799-ben Martiusnak 13-dik napján.

² A nyomda az életrajz utolsó részét egykoron hibásan szedte, javításainkat szögletes zárójelben adjuk (– a szerk. megj.)